

Præsterne hidtil været lønnet med Jordlod og med Tiende, og i Forhold dertil har Offer og Accidenser været en forsvindende Part af Præstelønnen. I Købstæderne har Præsterne været lønnet af Offer og Accidenser og af Præstepenge. Det forekommer mig, at de samme Grunde, der taler for at lade Frederiksberg og København udsøndre og danne en Kirkekasse, om man vil kalde det saa, for sig selv, maa gælde for samtlige Købstæders Vedkommende, eftersom de selysamme Principper er de gældende der. Det vilde derfor være mere naturligt, om alle Landets Købstæder dannede een Kasse og alle Landets Landsbyer en anden Kasse, thi i Landsbyerne er Grundlaget for Optrækningen af Midlerne forskelligt fra, hvad det er i Købstæderne.

Endelig kommer jeg til Spørgsmaalet om Præstegaardene. Hvorledes disse skal behandles, er der ikke foreslaaet noget om i dette Lovforslag. Forslag derom vil fremkomme, naar Landbokommissionens Forslag kommer. I Anmærkningerne til det Forslag, der er forelagt nede i Folketinget, findes der det ret mærkelige Tal, at Indtægten af samtlige Præstegaarde her i vort Land ikke er mere end 1,322,000 Kr., og saa staar der, at Udgiften alene til Hartkornsskat og Ejendomsskyld har udgjort 340,000 Kr., altsaa Ejendomsskyld dels til Staten og dels til Kommunen eller Kommunerne, for vi svarer jo Skat baade til Sognekommunen og Amtskommunen. Men naar man saa vil lægge Mærke til, hvilket Forhold der er mellem disse Skatter og den Indtægt, som opgives, nemlig 1,322,000 Kr., viser det sig, at den faste Skat, udelukkende paa Jorden, udgør 25 pCt. af Indtægten. Det er jo ganske besynderligt. Hvis det skulde passe paa almindeligt Hartkorn, vilde vore Skatter komme umaadeligt højt op. Jeg gaar ud fra, at det ene Tal, nemlig Skattebeløbet, er rigtigt; det er vistnok gjort rigtigt op, for det har man jo Lejlighed til at kunne dokumentere. Men at Indtægten ikke skulde udgøre mere end 1,322,000 Kr., altsaa fire Gange Skatten, forekommer mig ikke at kunne passe. Ja, det kan komme til at passe, for saa vidt Præsterne er de daarligste Avlsbrugere i hele vort Land; saa kan man gaa ud fra, at de faar saa lidt

ud af Jorden. Men jeg vil da bare sige, at hvis en Landmand ikke fik mere ud af sin Jord, end der her kommer ud af Præstegaardsjorden, vilde alle danske Landmænd være fallit. Og Præstegaardsjorderne er oven i Købet tiendefri og gældfri; der hviler ingen Prioriteter paa dem. Hvis vi tænker os en Gaardmand med en Gaard paa 6 Tønder Hartkorn til en Værdi af 42,000 Kr., vil han i Almindelighed skyldte det halve, og naar han saa skal forrente de 21,000 Kr. og betale alle Skatter og Tiender af en Indtægt, beregnet i Forhold til det her opgivne, vil der efter dette Regnestykke ikke blive en eneste Øres Indtægt til ham. Dette Regnestykke viser, at der maa være en Fejl. Eller er det virkelig saa, at Præsterne faar saa lidt ud af deres Avling? Lad mig minde om, at den Gang Udskiftningen fandt Sted, var det alle Vegne de i Bonitet bedste Jorder, som blev henlagte til Præstegaardene; de laa paa de mest belejlige Steder, og det er i Henseende til Bonitet meget værdifulde Jorder. De kan være blevet forsømte i Tidernes Løb, men oprindelig hørte Præstegaardsjorderne netop til de allerbedste. Og der er jo for Resten mange Præster, som driver deres Jorder overmaade godt. Jeg mener, at dette Forhold maa fremkalde det Ønske, at vi snarest muligt kunde komme til et Salg af Præstegaardsjorderne. Drives de saa ynkeligt, som det fremgaar af disse Tal, mener jeg, at vi maa sørge for at faa dem solgte, og jeg bilder mig ind, at der ved et Salg, naar det foretages hensigtsmæssigt, maa komme saa meget ind, at vi kunde faa Tallet fordoblet. Jeg tror virkelig, at 4 pCt. af det Beløb, vi kunde sælge alle Præstegaardsjorderne for, vilde give omtrent det dobbelte. Og naar vi saa fik et større Beløb, nuvel, saa kunde man regulere Lønningerne, man kunde gaa opad med Lønningerne. Og det synes det mig, at der helt igennem kunde trænges til, for naar man egentlig skal spørge om, hvor høje disse Lønninger er, er de efter min Mening paafaldende lave. Det var ikke saa galt, om man kunde finde Midler til at lønne hele vor Præstestand noget bedre, end vi gør efter dette Lovforslag.

Saa har jeg til Slut en lille Bemærkning. Der foreslaas jo her i Lovforslaget,